

Алиева Жанат Абилжановнанын
«6D011700-Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша философия
докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған **«Қазақ поэзиясындағы
көне түркілік сарын және оны оқыту ұстанымдары»**
атты диссертациясының

АҢДАТПАСЫ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Тәуелсіздігімізді жариялап, саяси, экономикалық дербестігімізді барша әлем мойындап, руханиятымыздың зерттеу аясы да кеңейген сайын бүгінгі күні ұлттық сөз өнері құндылықтарын жаңаша зерттеу, оның ғылыми-әдістемелік жүйесін жасаудың қажеттілігі артып отыр. Бұл қажеттілікті өтеу мақсатында ұлттық әдебиетке, оны оқытудың әдістемесіне бірнеше ірі міндеттер жүктелді. Әсіресе ұлттық әдебиеттің арғы тегін, алғашқы бастауларын тарихи тұрғыдан айқындап, ежелгі әдеби мұралардың бүгінгі әдебиеттің өсіп, өркендеуіне тигізген әсері мен көркемдік ықпалын саралау және де аталған мәселені білім беру ұйымдарында оқыту мәселесі айрықша маңызға ие болды. Сондықтан да ұлттық әдебиеттің ежелгі нұсқаларын ғылыми-әдіснамалық тұрғыдан талдап, зерттеу, жүйелеу – тәуелсіздік кезеңіндегі қазақ әдістеме ғылымының ең басты міндеті болып табылуда.

Қазіргі таңдағы әдістеме ғылымының басты мәселесі – қазақ жастарын ақпараттандыру қоғамының талабына сай білімді де білікті, тәрбиелі де мәдениетті азаматтар етіп қалыптастыру. Бұл – оқыту мен тәрбиелеудің барлық саласында қарастырылатын өзекті мәселе. Осындай ғылымдағы мәселелерді шешудің ұтымды жолдарын табу үшін қазақ халқының ұлттық асыл мұралары мен құндылықтарын, мұрат-мүдделері мен философиялық ой-тұжырымдарын қарастыру арқылы жастарды оқыту мен тәрбиелеуге күш салу керек.

Бүгінгі қазақ әдебиетіндегі ежелгі мұралардың белгісін айқындау үшін сол есте жоқ ерте замандардағы әдеби жәдігерліктердің өзін жан-жақты, әр қырынан зерттеу, әдістемелік жүйесін қалыптастыру міндеті тұр. Көне замандардағы ата-бабаларымыздың рухани өмірінің сәулелі көрінісінен, тәлім-тәрбиелік ойларынан ақпарат беретін бұл мұралардың өзі біздің заманымызға түгел жете қойған жоқ. Қолымызда барының өзі уақыт сынынан сыры кетпесе де, кенеуі кетіңкіреген, кейбірінің мәтіні үзік-жұлық кейіпте болды.

Халқымыздың өзіндік келбеті мен рухани әлеміне зор өзгерістер әкелген Кеңес өкіметі тұсындағы әдебиеттану қазақ әдебиеті тек кеңес кезінен бастау алады деген кереғар пікірді ұстанды. Дегенмен, белгілі ғалым Б.Кенжебаев пен оның шәкірттері М.Мағауин, М.Жолдасбеков, Н.Келімбетов, А.Қыраубаевалардың ерлікке пара-пар еңбектері мен нақты ғылыми зерттеулері ежелгі қазақ әдебиеті және оның арналары деген ұғымды қалыптастырды. Бұл әдебиеттанушы ғалымдардың ғылыми еңбектерінде

қазақ әдебиетінің бастауы қайда, ежелгі қазақ әдебиеті тарихтың қай кезеңінен басталады, ол қандай жәдігерлерден тұрады, онда қандай тәлім-тәрбиелік ойлар айтылғаны туралы түсінік, ұғым қалыптасты.

Қазіргі Қазақстан, Орта Азия, Еділ бойында YIII-XIV ғасырларда аралас өмір сүрген көптеген ежелгі тайпалар түркі тілінде сөйлеген. Ол түркі тайпаларының ешбірі ол кезде жеке халық болып қалыптаспаған еді. Сондықтан олардан қалған әдеби ескерткіштер бүгінгі түркі тілдес халықтардың барлығына ортақ мұра деп санау заңдылық. Жоғарыда аталған ғалымдардың ұстанған басты тұжырымы да осы еді. Қазақтың ежелгі дәуірдегі әдебиетін терең зерттеген әдебиеттанушы Н.Келімбетовтің еңбектері де (Ежелгі дәуір әдебиеті. –Алматы: Атамұра, 2005. –336 б.; Түркі халықтарының ежелгі әдеби жәдігерліктері. – Алматы: Раритет, 2011. – 432 б.) осы тұжырымның ғылыми дәйектемесі болды.

Өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарынан, яғни тәуелсіздіктің алғашқы жылдарынан бастап әдебиеттанушылар ежелгі дәуір әдебиетінің мұраларын зерттеуді, оның ғылыми-әдіснамалық жүйесін жасауды шындап қолға алды. Әдебиет тарихына қатысы бар деген кез келген жәдігер мәтінтанымдық, көркемдік жағынан түбегейлі сараптауға алынды. «Қазақ қолжазбалары» (б.д.д. X ғ. бастап XX ғ. дейінгі аралықты қамтыған) сериясымен он томдық басылым жарыққа шыға бастады. Бұған ежелгі көшпенділер өркениеті мен көне түріктердің әлемі туралы әр түрлі үлгіде хатқа түскен (тасқа қашалған) көне грек, қытай жазбаларындағы тарихи деректер, мифтер мен аңыздардағы әдеби үлгілер, көне түркі жазба ескерткіштерінің толық мәтіндері енді. Байырғы түріктердің мұралары түгелге жуық қамтылған «Орхон ескерткіштерінің толық Атласы» да бүгінгі түркологияға қосылған мол үлес болды. Осыған дейін ғылыми айналымда әр басылымда шашырап жүрген көне мұралар осылайша топтастырылды. Бұл осы бағыттағы ғылыми-зерттеу жұмыстарын оңтайландыруға үлкен сеп болғаны сөзсіз.

Сонымен бірге, қазақ поэзиясындағы түркілік сарынның көрініс табуы біршама ғалымдардың зерттеу нысанына алынды. Ғылыми диссертациялар жазылып, ұжымдық зерттеулер жарық көрді. Қазіргі әдебиеттанудағы бұл бағытта жүргізілген осындай зерттеу жұмыстары үлкен ғылыми жетістік болғанымен, көне түркі әдебиетінің қазақ поэзиясында көрініс табуын жоғары мектепте оқыту, оның ғылыми-әдістемелік жүйесін жасау – қазіргі кездегі кезек күттірмес мәселелердің бірі. Сол себепті әдебиеттің тарихи кезеңдерінің өзіндік даму ерекшеліктерін ескере отырып, қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын көріністерін әдістемелік тұрғыдан кешенді талдау қажет. Сол себепті қазақ поэзиясының даму үрдісіндегі көркемдік дәстүр жалғастығы мен дәуірлік жаңашылдықтың негізінде көне түркі әдебиетінің көркемдік белгілерінің болуы, оны оқыту мәселелері зерттеу тақырыбының өзектілігін, әрі маңыздылығын айқындайды.

Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынның көрініс табуының тарихи, көркемдік негіздерін талдап, зерделеуге арналған бұл зерттеуде қазақ поэзиясындағы дәстүр мен жаңашылдықтың, ұлттық көркем ойлау үрдістерінің түрікшілдік мұраттармен астарлас келіп, ұлттық танымға ұласуы

әдебиет тарихының кезеңдеріндегі әдеби-көркемдік ерекшеліктермен салыстыра қарастырылды.

Зерттеу нысаны. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқыту мәселесі.

Зерттеу пәні: Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын көрінісін айқындап жүйелеу және білім беру үдерісіне ендіру мүмкіндіктерін қарастыру. Осы мақсат үрдісінен шығу үшін жұмыстың алдына мынадай міндеттер қойылды:

- қазақ поэзиясының нәр алар бастау бұлақтарын айқындау;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың ғылыми-әдістемелік негіздерін айқындап, әдіснамалық тұрғыдан жіктеу;
- әдебиеттің әр кезеңіндегі ақын-жыраулар поэзиясындағы көне түркілік ықпалдастық негіздерін айқындау және оның көрінісін оқыту үдерісіне енгізу;
- ЖОО қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың ғылыми теориялық, әдіснамалық негізін анықтау;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың негізгі ұстанымдары мен әдістерін анықтау;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытуда қолдануға болатын тиімді технологияларды саралау;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындар көрінісін оқу үдерісінде пайдалану үшін таңдау курсының мазмұны мен әдістемесін ұсыну;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың ғылыми-әдістемелік жүйесін ұсыну және оның тиімділігін эксперимент нәтижелеріне сүйене отырып дәлелдеу.

Зерттеу болжамы: Егер «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын» пәнін оқыту негізінде студенттердің пәндік құзіреттілігі қалыптасып, оның ғылыми-әдістемелік жүйесі айқындалса, онда студенттер қазақ әдебиетіндегі дәстүр жалғастығын сипаттай отырып, өзіндік ой-пікірін қорғауға дағдыланады, ұлттық құндылықтар мен асыл мұраларды құрметтеуге, қадірлей білуге үйренеді, жан-жақты дамыған жеке тұлға ретінде танылады. Өйткені теориялық білімге негізделген пәндік құзіреттіліктер өзінің оң нәтижесін береді.

Жетекші идея: Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын көрінісін ғылыми-әдістемелік тұрғыдан негіздеп, оның нәтижесін білім беру үдерісінде пайдалану болашақ тіл мен әдебиеті мамандарын даярлауда және жастардың бойында патриоттық, отаншылдық сезімін оятуда септігін тигізеді.

Зерттеудің теориялық және әдіснамалық негізі. Зерттеудің әдіснамалық және теориялық негіздері ретінде философиядағы тұлға мен әлеуметтік қоғам, таным мен мәдениет, мұрат пен мүдде мәселелері; психологиядағы жас ерекшелік қағидалары, негізгі психологиялық ұғымдар; педагогикадағы антропоэзектік бағыттар, дидактикалық ұстанымдар, оқытудың заманауи талаптары, инновациялық технологиялар туралы ойлар басшылыққа алынды. Сол секілді жұмыста әдебиеттану, филология, қазақ

әдеби тілі, әдеби байланыс пен дәстүр және жаңашылдық, қазақ әдебиетін оқыту мәселелеріне орай жазылған ғылыми еңбектер қарастырылды.

Зерттеу жұмысының дереккөздері.

Ұлт поэзиясы, қазақ әдебиетінің ежелгі дәуірі, түркі тектес халықтар әдебиетінің поэзиясы және қазіргі қазақ поэзиясын талдауға арналған әдеби сын, әдеби зерттеу еңбектер жұмыстың негізгі әдіснамалық әрі теориялық тірегі болды. А.Байтұрсынұлы, М.Әуезов, Ә.Марғұлан, Е.Ысмайылов, Б.Кенжебаев, Н.Келімбетов, С.Қасқабасов, М.Мағауин, А.Ж. Жақсылықов, С.Б. Ержанова т.б. ғылыми зерттеу еңбектері мен фольклор мұралары, Қазтуған жырау, Доспамбет жырау, Асан Қайғы, т.б. толғаулары, Қ.Мырзалиев, Ж.Әскербекқызы, Т.Әбдікәкімов, Т.Медетбек т.б. акындардың поэзиялық жинақтары негізге алынды. Зерттеу жұмысымыздың әдістемелік негіздерін анықтауда қазақстандық әдіскер-ғалымдардың, атап айтқанда, Ә.Қоңыратбаев, Т.Ақшолақов, С.Тілешова, Б.Сманов, Т.Жұмажанова, А.Әлімов, Т.Сабыров, Б.Жұмақаева, т.б. зерттеулері мен еңбектері басшылыққа алынды.

Зерттеу әдістері. Зерттеудің ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздерін айқындау барысында салыстырмалы-тарихи, объективті-аналитикалық және жинақтау, даралау, ой қорыту, жалпылау әдістері; экспериментті ұйымдастыру кезеңінде бақылау, сауалнама, әңгіме, диагностикалық әдістер; зерттеу нәтижелерін қорытындылау барысында аналитикалық әдістер: талдау, қорыту мен ақпаратты өңдеу әдістері; эксперименттік мәліметтерді сапалық және сандық тұрғыда сараптау, жинақтау әдістері қолданылды.

Зерттеу жұмысының ғылыми жаңалығы.

- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздері айқындалып, оның қалыптасуына ықпал еткен алғышарттарына сипаттама берілді;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың педагогикалық-психологиялық негіздері анықталып, ғылыми жүйеленді;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың философиялық негіздері анықталып, ұлттық құндылық тұрғысынан талданды;
- болашақ қазақ тілі мен әдебиеті мамандарын даярлауда пайдалану үшін «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын» курсының оқу-әдістемелік кешені дайындалып, ұсынылды;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың әдістемелік жүйесін саралау арқылы оны оқытудың негізгі ұстанымдары ғылыми негізделді;
- ұлттық поэзиядағы түркілік сарындарды жоғары мектепте оқытудың мазмұндық-құрылымдық жүйесі жасалды;
- инновациялық әдіс-тәсілдердің тиімділігі тәжірибе арқылы көрсетілді.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңызы.

Зерттеу жұмысында көне түркілік сарындардың қазақ поэзиясында көрініс табу үрдісі әдебиет тарихының кезеңдері бойынша жүйелі, сатылай қарастырылғандықтан, оның ғылым мен білім берудегі теориялық және

практикалық маңызы арта түспек. Жұмыстың нәтижелерін қазақ поэзиясына қатысты оқытушымен бірге студенттің өздік жұмысы (ОБСӨЖ) және студенттің өздік жұмысы (СӨЖ) сабақтарындағы жазба жұмыстарына, семинар сабақтарына пайдалануға болады. Сондай-ақ жұмыстың ғылыми мазмұны мен тұжырымдарының жалпы әдеби поэтикалық мәні де бар.

Эксперименттік база ретінде зерттеу жұмысын жүргізу, нәтижелері бойынша таңдау курсты дайындау мен сыннан өткізу үшін Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті белгіленді. Зерттеу нәтижелері осы оқу орнының «Қазақ әдебиеті» кафедрасында жүзеге асырылды.

Зерттеу үш кезеңде жүргізілді:

1. Бірінші кезеңде (2013-2014 жж.) зерттеу жұмысының тақырыбы, бағыттары анықталды, білім философиясы, педагогика, психология, әдебиеттану, әдістеме салалары бойынша еңбектер зерделенді. Нәтижесінде зерттеу жұмысының ғылыми-әдіснамалық негіздері айқындалып, мақсат-міндеттері мен болжамы, пәні анықталды.

2. Екінші кезеңде (2014-2015 жж.) әдебиетті оқытудың қазіргі жайы, оны оқытудың жаңа бағыттарын анықтау мақсатында белгілі әдіскер-ғалымдар мен әдебиеттанушылардың сүбелі зерттеулері мен еңбектеріне талдау жасалды. Студенттердің пәндік құзіреттілігін қалыптастырудың жолдары сараланды. Жоғары мектепте эксперимент жүргізудің материалдары дайындалды.

3. Үшінші кезеңде (2015-2016 жж.) қорытынды эксперимент сатысында экспериментке жинастырылған оқу материалдарының негізінде студенттердің білім деңгейінің көрсеткіші анықталып, сапасы тексерілді, эксперимент және бақылау топтарының нәтижесі салыстырылды. Эксперимент қорытындысы жасалды. Ғылыми-зерттеу жұмысы бойынша нәтиже тұжырымдалып, қорытындылар жүйеленіп, диссертация түрінде рәсімделді.

Қорғауға ұсынылатын тұжырымдар:

1. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын элементтері ұлттық құндылығымен ерекшеленеді, қазіргі жастардың бойында адамгершілік қасиетерін қалыптастырады.

2. Жоғары мектептің филология факультеті студенттеріне қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқыту болашақ маманды жан-жақты дамытуға, білімнің сапасын арттыруға мүмкіндік береді; ұлттық құндылықтар мен асыл мұраларды бағалауға үйретеді; сол арқылы олардың интеллектуалдық әлеуеті дамиды.

3. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды білім беру технологиялары арқылы меңгерту студенттің болашақ мамандығына қажетті теориялық ақпараттарды талдап, саралауына, жеке тұлғаның шығармашылық қабілетінің шыңдалуына әкеледі.

4. Студенттің кәсіби-танымдық қабілеттерін дамытуға бағытталған ғылыми-әдістемелік жүйе қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың арнайы ұстанымдары негізінде жүзеге асырылып, оң нәтиже береді.

5. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды практикалық тұрғыдан меңгерудің деңгейі студенттердің қалыптасқан дағдылары мен іскерліктерінің көрсеткішімен анықталады. Нәтижесінде пәндік күзиреттіліктері қалыптасады.

6. «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын» курсының оқу-әдістемелік кешені мен бағдарламасы.

Зерттеу нәтижесінің дәлелдігі мен негізділігі:

Зерттеу жұмысының нәтижелері әдіснамалық тұрғыда дәлелденуімен, зерттеу әдістерінің тиімділігімен, зерттеу еңбектеріне талдау жасалуымен, Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті Қазақ әдебиеті кафедрасында бакалавр «5B011700 – қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығында «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын» таңдау курсының оқу үдерісіне енгізілуімен қамтамасыз етілді.

Зерттеу нәтижелерінің жарияланымдары: Ғылыми зерттеу жұмысының негізгі мазмұны ғылыми басылымдарда, атап айтқанда, Азербайжаннан шығатын SCOPUS тізіміне енген «Journal of Language and Literature» импакт-факторлы журналына -1, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті бекіткен М. Өтемісов атындағы БҚМУ, Абай атындағы ҚҰПУ хабаршысында -3, шетелдік жарияланымдарда, түрлі халықаралық және республикалық ғылыми-теориялық конференцияларда - 7 жасалған баяндамаларда көрініс тапты. Сонымен бірге «Ежелгі дәуір әдебиетіндегі көне түркілік сарын» атты 1 оқу құралы жарық көрген.

Жұмыс ҚазМемҚызПУ-дің қазақ әдебиеті кафедрасы мәжілісінде талқыланып, қорғауға ұсынылды.

Диссертация құрылымы. Диссертация кіріспеден, үш негізгі тараудан, қорытындыдан, пайдаланған әдебиеттер тізімінен және қосымшадан тұрады.

Кіріспеде зерттеудің өзектілігі дәлелденіп, зерттеудің алдына қойған мақсаты мен міндеттері, зерттеу нысаны мен пәні, жетекші идеялары және ғылыми жаңалықтары және т.б. ғылыми аппарат айқындалған.

Қазақ өлеңінің тарихындағы көне түркілік ықпалдастық негіздері атты бірінші тарауда қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындардың қалыптасуына ықпал еткен алғышарттар айқындалып, қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынның қалыптасуының алғашқы кезеңінен қазіргі қазақ поэзиясына дейінгі аралықтағы көзқарастар талданып, мысалдармен дәйектелді.

Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың ғылыми-әдіснамалық негіздері атты екінші тарауда оны оқытудың ғылыми-әдіснамалық негіздеріне талдау жасалынды. Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың философиялық, педагогикалық және психологиялық негіздері айқындалып, жүйеленді.

Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың әдістемелік жүйесі деген үшінші тарауда білім беру жүйесіне енгізілетін «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын» таңдау курсының мазмұны мен әдістемесі баяндалып, оны пайдаланудың жолдары көрсетілді. Зерттеу

барысында қол жеткен нәтижелер кестелермен және арнайы диаграммалармен рәсімделді.

Қорытынды бөлімде зерттеу нәтижелері бойынша жүйеленген ой-пікірлер мен көзқарастар қорытындыланып, тұжырымдалды және ғылыми ұсыныстар берілді.

АННОТАЦИЯ

на диссертацию «**Древнетюркские мотивы в казахской поэзии и принципы его обучения**» Алиевой Жанат Абилжановны,
на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности
«6D011700 – казахский язык и литература»

Актуальность темы исследования. С объявлением Независимости весь мир признал самостоятельность политики и экономики нашей страны, также расширились рамки ее исследования, в связи с чем в настоящее время появилась потребность в новейших исследованиях ценностей национального словесного искусства, его научно-методической системы. В целях удовлетворения данной потребности перед национальной литературой и перед методикой ее изучения поставлены ряд крупных и важных задач. Особое значение приобрели проблемы преподавания национальной литературы в образовательных учреждениях страны, для чего необходимо было выявить с исторической точки зрения историю ее происхождения, первые ее источники, влияние древних литературных наследий на рост и развитие современной литературы, сделать анализ его художественного влияния. Вот поэтому, анализ, исследование, систематизация древних образцов национальной литературы с научно-методологической позиции является самой главной задачей казахской методической науки периода независимости.

Главная проблема методической науки современности – формирование образованных, квалифицированных, воспитанных и культурных граждан в соответствии с требованиями информационного общества, воспитывать казахскую молодежь в патриотическом духе. Это – актуальная проблема, которая рассматривается во всех сферах обучения и воспитания. Для того, чтобы найти эффективные пути решения таких научных проблем, необходимо путем изучения национального наследия и ценностей, определения целей и философских концепций казахского народа, направить силы на обучение и воспитание молодежи.

Для определения признаков древнего наследия в современной казахской литературе стоит задача разностороннего изучения тех литературных памятников с разных граней, формирование методической системы. Однако, картины, дающие свет духовной жизни наших предков тех античных времен, информации, которые дали бы сведения об их воспитательных и поучительных суждениях и мыслях, не полностью дошли до нас. То, что есть у нас на руках сейчас, хотя и не потеряли свою ценность, являются разрозненными.

Во времена Советской власти, принесшей с собой большие изменения в своеобразный облик и духовный мир нашего народа, литературоведение породило негативное мнение, что казахская литература начала свое существование только в советское время. Однако, известный ученый Б.Кенжебаев и его ученики М. Магауин, М. Жолдасбеков, Н. Келимбетов, А.

Кыраубаев своими трудами, сравнимыми с героизмом научными исследованиями сформировали понятие о древней казахской литературе и ее направлениях. В научных трудах вышеуказанных ученых сформировались понятия, представления о том, где истоки казахской литературы, с какого периода начинается история древней казахской литературы, из каких памятников она состоит, когда и какие в них высказаны воспитательно-познавательные мысли.

Современный Казахстан, Средняя Азия, и многие другие племена, населявшие берег Едилы в VIII-XIV веках, жили в смешанном порядке и говорили на тюркском языке. В то время ни одна из этих племен не сформировалась еще отдельным народом. Поэтому закономерно, что литературные памятники, оставшиеся от них, считаются общим наследием всех тюркоязычных народов. Вышеуказанные ученые тоже придерживались этой концепции. Труды Н. Келимбетова, ученого, глубоко изучавшего казахскую литературу древних эпох (Литература древних эпох. – Алматы: Атамур, 2005. – 336 стр.; Древние литературные памятники тюркских народов. – Алматы: Раритет, 2011. – 432 стр.), может стать научным доказательством этой концепции.

Начиная с девяностых годов прошлого века, то есть с первых лет независимости, литературоведы рьяно взялись за исследование литературных наследий древних эпох, создавать ее научно-методологическую систему. Любой памятник, который имеет отношение к истории литературы, стали подвергать текстологическому, художественному анализу. Начал издаваться сериями десяти томик на тему «Казахские рукописи» (охвативший период начиная с X в до н.э. до XX века). Сюда вошли полные тексты исторических сведений, мифов и легенд, литературных образцов, памятников древнетюркской письменности о цивилизации древних кочевников и древнетюркском мире, которых находили в древнегреческой, китайской письменности, написанные в разной форме (написанные на камне). Большим вкладом в современную тюркологию стал «Полный Атлас Орхонских памятников», в котором охвачены почти все наследие древних тюрков. Древнее наследие, которое до сих пор было в разных публикациях, печати, были собраны в одном издании. Бесспорно, что это стало большим подспорьем в оптимизации научно-исследовательских работ этого направления.

Наряду с этим, картины тюркского мотива в казахской поэзии стали объектом исследования некоторых ученых. Были написаны научные диссертации, опубликованы коллективные исследования. В современном литературоведении такие исследовательские работы являются большим научным достижением, и в связи с этим сегодня стоит первоочередная задача - изучение мотивов древней тюркской литературы в казахской поэзии в высшей школе, создать его научно-методическую систему, это одна из главных проблем современного литературоведения. Поэтому, учитывая своеобразные особенности развития исторических этапов литературы, с методической позиции необходимо провести комплексный анализ проявлений

древнетюркских мотивов в казахской поэзии. Вот поэтому продолжение художественных традиций в процессе развития казахской поэзии и наличие в ней художественных признаков древней тюркской литературы, вопросы их изучения на основе эпохальной новизны определяют актуальность и важность, значимость темы исследования.

В данном исследовании, посвященном анализу, осмыслению истории, художественных основ проявлений древнетюркских мотивов в казахской поэзии, ее традиции и новизна, сочетание процессов художественного национального мышления с тюркскими целями и мечтами, превращение их в национальное познание рассмотрены в сравнении с литературно-художественными особенностями этапов развития казахской литературной истории.

Объект исследования. Проблема изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии.

Предмет исследования: Древнетюркские мотивы в казахской поэзии.

Цели и задачи исследования. Систематизация и определение проявления древнетюркских мотивов в казахской поэзии, рассмотреть возможности внедрения их в образовательный процесс. Чтобы достичь этой цели, были поставлены перед работой следующие задачи:

- выявить источники возникновения казахской поэзии;
- определить научно-методические основы преподавания древнетюркских мотивов в казахской поэзии, классификация с методической точки зрения;
- определить основы древнетюркской интеграции в поэзии акынов-жырау разного периода литературы и внедрение их в учебный процесс;
- определить научно-теоретическую, методологическую основу изучения в ВУЗе древнетюркских мотивов в казахской поэзии ;
- выявить основные способы и методы изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии;
- анализ технологий, эффективно применяемых при изучении древнетюркских мотивов в казахской поэзии;
- предложить содержание и методику курса по выбору по изучению древнетюркских мотивов в казахской поэзии для использования в учебном процессе;
- предложить научно-методическую систему изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии доказать ее эффективность, опираясь на результаты проведенного эксперимента.

Прогноз исследования: Если на основе изучения дисциплины «Древнетюркские мотивы в казахской поэзии» формируется компетентность студентов и определится ее научно-методическая система, то студенты, характеризуя продолжение традиций казахской литературы, получают навыки доказывать свои мысли и суждения, научатся ценить и чтить национальные ценности и наследие, будут признаны как разносторонне развитая гармоничная личность. Потому что предметные компетенции, опирающиеся на теоретические знания, дадут свои результаты.

Ведущая идея: С научно-методической точки зрения обосновать проявления древнетюркских мотивов в казахской поэзии, а применение ее результатов в образовательном процессе окажет большую помощь в подготовке будущих специалистов языка и литературы, в воспитании патриотических, народных чувств среди молодежи.

Теоретические и методологические основы исследования. В качестве методологических и теоретических основ исследования были взяты проблемы личности и социального общества, познания и культуры, целей и интересов в философии; принципы возрастных особенностей, основные психологические понятия в психологии; антропоактуальные направления, дидактические принципы, современные требования преподавания, мысли об инновационных технологиях в педагогике. А также в работе были рассмотрены научные труды, написанные в связи с проблемами литературоведения, литературной связи и традиций, новизны, преподавания казахской литературы.

Источники исследовательской работы.

Литературная критика, литературные исследования, посвященные анализу национальной поэзии, древней эпохи казахской литературы, поэзии литературы тюркоязычных народов и современной казахской поэзии, стали основной методологической и теоретической опорой исследовательской работы. В основу были взяты научно-исследовательские труды А.Байтурсынулы, М.Ауезова, А.Маргулана, Е.Ысмайылова, Б.Кенжебаева, Н.Келимбетова, С.Каскабасова, М.Магауина, А.Ж. Жаксылыкова, С.Б.Ержановой и др., а также фольклорные наследия, толгауы Казтуган жырау, Доспамбет жырау, Асан Кайгы и др., поэтические сборники поэтов К.Мырзалиева, Ж.Аскербеккызы, Т.Абдикакимова, Т.Медетбека и др. При определении методических основ исследовательской работы руководствовались исследованиями и трудами казахстанских ученых-методистов, а именно, А.Коныратбаева, Т.Акшолокова, С.Тлешовой, Б.Сманова, Т.Жумажановой, А.Алимова, Т.Сабырова, Б.Жумакаевой и др.

Методы исследования. При определении научно-теоретических и методологических основ исследования применялись сравнительно-исторический, объективно-аналитический методы, а также методы обобщения, индивидуализации, осмысления, сбора; во время организации эксперимента применялись методы наблюдения, анкетирования, диагностические методы; в ходе подведения итогов результатов работы применялись методы анализа, подведения итогов и обработки информации: качественный и количественный анализ экспериментальных сведений, методы сбора информации.

Научная новизна исследовательской работы.

- определены научно-теоретические и методологические основы изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии, дана характеристика предпосылок, повлиявших на его становление;
- определены и научно систематизированы педагогико-психологические основы изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии;

- определены и проанализированы с позиции национальных ценностей философские основы изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии;
- подготовлен и предложен учебно-методический комплекс курса «Древнетюркские мотивы в казахской поэзии» для использования в подготовке будущих специалистов языка и литературы;
- путем анализа методической системы изучения проявлений древнетюркских мотивов в казахской поэзии научно обоснованы ее основные принципы;
- составлена содержательно-структурная система преподавания древнетюркских мотивов в национальной поэзии в высших школах ;
- эффективность инновационных методов-способов показаны на практике.

Теоретическая и практическая значимость исследования.

Поскольку в исследовательской работе процесс проявлений древнетюркских мотивов в казахской поэзии рассмотрен системно, ступенчато по этапам истории литературы, ее теоретическая и практическая значимость будет расти. Результаты работы можно использовать при проведении студентами самостоятельных работ вместе с преподавателем (СРСП) и самостоятельных работ студентов (СРС). А также научное содержание и концепции работы имеют общелитературное поэтическое значение.

В качестве экспериментальной базы для проведения исследовательской работы, для подготовки курса по выбору и апробации был определен Казахский государственный женский педагогический университет. Результаты исследования были реализованы на кафедре «Казахской литературы» данного учебного заведения.

Исследование проводилось в три этапа:

1. На первом этапе (2013-2014 гг.) были определены тема исследовательской работы, ее направления, осмыслены труды по философии, педагогике, психологии, литературоведению, методическим областям. В результате определены научно-методические основы, цель и задачи, гипотеза и предмет исследовательской работы.

2. На втором этапе (2014-2015 гг.) сделан анализ крупных исследований и трудов известных ученых-методистов и литературоведов для определения современного состояния преподавания литературы, новых направлений ее преподавания. Сделан анализ путей формирования предметных компетенций студентов. Подготовлены материалы для проведения эксперимента в высшей школе.

3. На третьем этапе (2015-2016 гг.), на этапе итоговой ступени эксперимента, на основе учебных материалов выявлены показатели уровня образования студентов, проверено качество знаний, сравнены результаты экспериментальной и сравнительной групп. Подведен итог эксперимента. По научно-исследовательской работе результаты были подытожены, итоги систематизированы и оформлены в виде диссертации.

Заключения, выносимые на защиту:

1. Древнетюркский мотив в казахской поэзии отличается национальной ценностью, формирует нравственные качества в характере современной молодежи.

2. Изучение древнетюркских мотивов в казахской поэзии студентами филологического факультета высшей школы даст возможность разностороннему развитию, повышению качества знаний в подготовке будущих специалистов; научить ценить и чтить национальные ценности и наследие; через это будет развит их интеллектуальный потенциал.

3. Усвоение древнетюркских мотивов в казахской поэзии с помощью образовательных технологий научит студентов анализировать, дифференцировать теоретическую информацию, закаливать творческие способности личности.

4. Научно-методическая система, направленная на развитие профессионально-познавательных способностей студента, будет осуществлена на основе специальных принципов изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии, что даст позитивные результаты.

5. Уровень усвоения древнетюркских мотивов в казахской поэзии с практической точки зрения определяется сформированными навыками и показателями деловитости студентов. В результате формируется предметные компетенции.

6. Учебно-методический комплекс и программа курса «Древнетюркский мотив в казахской поэзии».

Доказательность и обоснованность результатов исследования:

Результаты исследования были обеспечены доказательствами с методологической точки зрения, эффективностью методов исследования, анализом исследовательских трудов, внедрением в учебный процесс специальности бакалавр «5В011700 – казахский язык и литература» курса по выбору «Древнетюркский мотив в казахской поэзии» на кафедре Казахской литературы Казахского государственного женского педагогического университета.

Публикации по результатам исследования: Основное содержание научно-исследовательской работы были опубликованы в научных изданиях, а именно, в журнале с импакт-фактором «Journal of Language and Literature», вошедшем в список SCOPUS, издаваемым в Азербайджане -1, в вестниках ЗКГУ им. М. Утемисова, КазНПУ им. Абая, утвержденных Комитетом контроля в сфере образования и науки Республики Казахстан -3, в иностранных изданиях, в докладах, сделанных в разных международных и республиканских научно-теоретических конференциях - 7. А также издано одно учебно-методическое пособие «Древнетюркский мотив в литературе античных времен».

Работа была обсуждена на заседании кафедры казахской литературы КазГосЖенПУ и предложена на защиту.

Структура диссертации. Диссертация состоит из введения, трех основных глав, заключения, списка использованной литературы и приложения.

Во введении доказаны актуальность исследования, определены цель и задачи исследования, объекты и предмет исследования, ведущие идеи и научная новизна и др. научная информация .

В первой главе **Основы древнетюркской интеграции в истории казахской песни** определены предпосылки, повлиявшие на становление древнетюркских мотивов в казахской поэзии, проанализированы взгляды на эту тему, начиная с первых этапов формирования древнетюркских мотивов в казахской поэзии до современной казахской поэзии, доказаны примерами.

Во второй главе **«Научно-методологические основы преподавания древнетюркских мотивов в казахской поэзии»** сделан анализ научно-методологических основ преподавания древнетюркских мотивов в казахской поэзии. Определены и систематизированы философские, педагогические и психологические основы изучения древнетюркских мотивов в казахской поэзии.

В третьей главе **«Методическая система преподавания древнетюркских мотивов в казахской поэзии»** изложены содержание и методика курса «Древнетюркский мотив в казахской поэзии», указаны пути их использования. Результаты, достигнутые в ходе проведения исследования, оформлены таблицами и специальными диаграммами.

В разделе **Заключение** подытожены мысли и мнения, взгляды, систематизированные по результатам исследования, даны научные рекомендации.

ANNOTATION

On a thesis called as «**Ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry and the positions of its study**» of Aliyeva Janat Abilzhanovna, prepared for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the specialty «6D011700 - Kazakh language and literature»

The relevance of the research topic. After the announcement of independence and achieving a recognized political and economic freedom from the countries of the whole world, there have increased the need for national research of artistic and spiritual values of the Kazakh people. To meet these needs, for the national literary critics were set several major objectives. Special purpose of which becomes the problem of teaching the national literature in the Universities of the country, for which from the point of view of history it was necessary to reveal its origin, its the first sources, the influence of ancient literary heritage of the growth and development of modern literature, make an analysis of its artistic influences.

That's why, analysis, research, systematization of ancient national literature samples with scientific and methodological position - is the main task of the Kazakh methodical science in the period independence. The main problem of methodical science of our time - the formation of educated, skilled, educated and cultured citizens in accordance with the requirements of the information society, to educate the Kazakh youth in patriotic spirit. This is the actual problem, which is seen in all aspects of training and education. To find the winning solutions of scientific problems, it is necessary by examining the national heritage and sacred values, setting goals, and philosophical concepts of the Kazakh people to direct the forces to the training and education of youth.

To determine the signs of the ancient heritage in the modern Kazakh literature there posed the task of diversifying the study of ancient literary monuments from various facets, and the formation of methodical system. However, paintings, which are giving the light of the spiritual life of our ancestors since ancient times, the information that would give an indication of their educational and instructive opinions and thoughts, not fully come down to us. What we have in hand now, but not lost their value, but inherited to us in incomplete form.

During the reign of the Soviet power that has made enormous changes in the spiritual world of our people, there was existed a misconception that the Kazakh literature takes its source from the Soviet era. Nevertheless, valuable works and studies of famous scientist B.Kenzhebayev and his students M.Magauin M.Joldasbekov, N.Kelimbetov, A.Kyraubayev by their works have developed and formed the concept of the existence of ancient Kazakh literature and its channels before the reign of the Soviet Union. These investigations formed the ideas about where the origins of Kazakh literature begins, from which century the story of the ancient Kazakh literature starts, from what monuments it was taken, when and how on them was written the educational and cognitive thoughts.

Modern Kazakhstan, Central Asia and other ancient tribes who lived in VIII-XIV centuries on the banks of the Edil river were talking in Turkic language. When

they have not still emerged as a distinct nation. Therefore, rightfully all of the survived literary monuments till our times are considered to be the common heritage of all Turkic nations. Exactly the same conclusions abovementioned scholars were adhered to. As the definitive scientific proof became famous literary works of N.Kelimbetov (literature of the ancient world Almaty: Atamura, 2005. - 336 p Pearl of the ancient literature of Turkic peoples - Almaty .... rarity, 2011. - 432) who deeply studied the Kazakh literature in the ancient era.

Since the beginning of the 90s of the last century, that is, from the first years of independence Literary scholars began to seriously take up the study of the literary heritage of ancient times. Any historical monument, which was considered as relevant to the literature, was subjected to a thorough artistic and verbal analysis. It was published in ten volume edition of series of records «Kazakh manuscripts» (covering the period since the tenth century. BC until the twentieth century). It includes all historical data, literary models, available in myths, legends, which were in the ancient Greek and Chinese writings, the full text of the written monuments of ancient Turkic writing, which are written in a different form (carved in stone) about ancient nomads and ancient Turkic world. «Full Atlas of Orkhon monuments», which covers all of Turkic heritage has become a major contribution to the modern Turkology. The ancient heritage, which had previously been in different scientific revolutions, was collected and grouped in a single edition. There is no doubt that this was a great help in optimizing the scientific-research works in this direction.

Along with this, the definition of Turkish motives in the Kazakh poetry became an object of study by some researchers. There were issued the scientific researches and published the collective researches. In modern literary studies such research works become a great scientific achievement, but along with it there were set some goals:

- study of the motives of the ancient Turkic literature in Kazakh poetry in high school, to establish its scientific and methodological system. These are one of the main problems of modern literary criticism. Therefore, taking into account the distinctive features of the historical stages of the development of literature, from the methodological position it is necessary to conduct an analysis by the complex manifestations of the ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry. That is why the continuation of artistic traditions in the development of Kazakh poetry and the presence of artistic signs of the ancient Turkish literature in it, questions of study of them, on the basis of the epochal novelty determines the relevance, importance and significance of the research topic.

In this study, which is devoted to the analysis, comprehension of history and art foundations of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, tradition and novelty in Kazakh poetry, a combination of the processes of artistic national thinking with Turkic goals and dreams, turning them into national knowledge considered in comparison with the literary and artistic features stages of development of the Kazakh literary history.

Object of study. The problem of studying ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry.

Subject of research: Ancient Turkic motives in the Kazakh poetry.

Goals and objectives of the study. Systematization and definition of manifestation of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, to consider the possibility of introducing them in the educational process. In order to achieve this goal, current scientific work was faced with the following tasks:

- To identify the sources from which the Kazakh poetry was appeared;
- to determine the scientific and methodical bases of teaching of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, classification from the methodological point of view;
- to determine the foundations of the ancient Turkic integration in the poetry of akyns-zhyrau (poets, singers) of different periods of literature and implementation of their pictures in the educational process;
- to determine the scientific and theoretical, methodological basis of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry in the universities;
- to identify the main techniques and methods for studying the ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry;
- analysis of technologies, which can be effectively applied in the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry;
- to offer content and methodology of the course of choice for use in the educational process of the manifestations of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry;
- to offer scientific and methodical system of studying of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry and prove its effectiveness, based on the results of the experiment.

Forecast of research: *If* on the basis of the discipline «Ancient motives in the Kazakh poetry» is formed the students competence and determine its scientific and methodical system, *then*, the students by describing the continuation of traditions of Kazakh literature, will gain the skills to prove their thoughts and opinions, will learn to appreciate and honor the national values and holy heritage, will be recognized as the diversified development of harmonious personality. Because the subject of competence based on theoretical knowledge, will give the results.

The leading idea: From scientific and methodological point of view, to justify the existence of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, and the application of its results in the educational process will greatly assist in the preparation of future language and literature specialists in educating patriotic, national feelings among youth.

Theoretical and methodological bases of research. As the methodological and theoretical foundations of the study were taken the problem of personality and social community, knowledge and culture, goals and interests in philosophy; principles age features, the basic psychological concepts in psychology; antropo actual directions, didactic principles, requirements of modern teaching ideas about innovative technologies in pedagogics.

Sources of scientific work. In this work was guided actual concepts of scientific papers written on the problems of literary relation, tradition and novelty in literary studies, philology, in the Kazakh literary language. As the main

methodological and theoretical support were the works of literary criticism, literary studies devoted to analyzing the national poetry of Kazakh literature of ancient times, poetry, literature of Turkic peoples and modern Kazakh poetry. As the basis were taken research works of the next poets: of A.Baytursynuly M.Auezov, Z.Ahmetova, A.Margulan, E.Ysmayylov, B.Kenzhebaev, N.Kelimbetov, S.Kaskabasov, M.Magauin, A.Zh.Zhaksylykov, Sh.Satbaev, B.Abdigaziev, S.B.Erzhanov and others, folk heritages, poems of Kaztugan zhyrau, Sypyra zhyrau, Dospambet zhyrau, Asan Kaigy and others, compilations of works of poets: Abai, Shakarim, Magzhan, K.Amanzholova, A.Tazhibaeva, K.Myrzalieva, U.Esdauleta, Zh.Askerbekkyzy, S.Nurzhan, T.Abdikakimova, and others. In determining the methodological foundations of research work guided by the research and writings of prominent Kazakh scientists - Methodists, namely A.Konyratbaev, T.Aksholakov, S.Tileshova, B.Smanov, T.Zhumazhanov, A.Alimov, T.Sabyrov, B.Zhumakaeva and others.

Research methods. In determining the scientific and theoretical and methodological foundations of research applied comparative-historical, objective and analytical methods, as well as the generalization of the methods of individualization, interpretation, collection; during the organization of the experiment were used methods of observation, questioning, diagnostic methods; in the course of summarizing the results of the analysis methods used, summarizing and processing information: qualitative and quantitative analysis of experimental data, methods of data collection. Scientifically news of searching work:

- identified scientific-theoretical and methodological foundations of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, the characteristic of the prerequisites that influenced of its formation;
- Defined the pedagogical-psychological basis of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, systematically and scientifically;
- determined the philosophical foundations of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, analyzed from the perspective of national values;
- prepared and proposed training complex course "Ancient motives in the Kazakh poetry" for use in the training of future language specialists and literature;
- through the analysis of methodical system of studying the manifestations of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry scientifically substantiated its basic principles;
- compiled of content-structural system of teaching in higher schools of ancient Turkic motifs in national poetry;
- the effectiveness of innovative techniques, methods were shown in practice.

Theoretical and practical significance of the research. The research process of the appearance of picture of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry considered systematically, step by step by historical periods, so its theoretical and practical significance in science and in education will increase. The results can be used in the written works on the Self-guide works of students, in seminars on topics of the Kazakh poetry. As well as the scientific content and the conclusion of the work have generally poetic and literary value.

As an experimental base for carrying out the research work for training

courses on the selection and validation, was defined the Kazakh State Women's Pedagogical University. The research results were implemented at the department of «Kazakh literature» given educational University.

The study was conducted in three phases:

1. In the first phase (2013-2014.) Were determined the theme of research work, its direction, interpreted works on philosophy, pedagogy, psychology, literature, methodological areas. As a result, identified scientific and methodical bases, purpose and objectives, outlook and subject of research.

2. In the second phase (2014-2015). Was made an analysis of major studies and works of famous scientists and methodologists of literature to determine the current state teaching of the literature, new directions of its teaching. The analysis of the ways of formation of subject competence of students. Have been prepared materials for the experiment in high school.

3. In the third phase (2015-2016.), at the final stage of the experiment based on teaching materials, revealed the indicators of the level of education of students, and their quality of knowledge were tested, compared the results of experimental and comparative groups. Then the results of experiment were summed up. According to scientific research results were summarized, the results are systematized and presented in the form of the dissertation.

Conclusions submitted for protection:

1. Old Turkic motif in the Kazakh poetry distinguished by national values, forms the moral qualities in the character of today's youth.

2. The study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry by students of the philological faculty of the higher school will enable the comprehensive development, improvement of the quality of knowledge in the training of future professionals; help to learn to appreciate and honor the national values and saint heritages; through this will be developed their intellectual potential.

3. The acquisition of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry with the help of educational technology will teach students to analyze, differentiate theoretical information, to temper creative abilities personality.

4. Scientific and methodical system, aimed at the development of vocational and cognitive abilities of the student, will be carried out on the basis of specific principles of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, which will give positive results.

5. The level of assimilation of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry from a practical point of view is determined by the skills and performance formed businesslike students. As a result will be formed the subject of competences.

6. Teaching materials and the program of the course «Ancient Turkic motif in the Kazakh poetry».

Evidence and validity of the research results: Results of the study were provided with evidence from a methodological point of view, with the effectiveness of methods of investigation, analysis, research works, as well as with introduction to the educational process of Bachelor specialties «5B011700 - Kazakh language and literature» elective course named «Ancient Turkic motif in

the Kazakh poetry» at the department of kazakh literature of the Kazakh State Women's Pedagogical University

Publications According to a survey: The main content of the research work have been published in scientific journals, namely in the impact factor journals like «Journal of Language and Literature», which has published in SCOPUS list, issued in the Azerbayzhan-1, also in the Journal of WKSU named after Utemisov, in KazNPU journal named after Abai, approved by control committee in the field of education and science of the Republic of Kazakhstan -3,in foreign publications, in reports made in various international and republican scientific-theoretical conferences - 7. And also issued one teaching manual called «Ancient Turkic motive in the literature of ancient times».

The work was discussed at a meeting of Kazakh literature department of KazGosZhenPU and recommended for protection.

The structure of the research work. The thesis consists of an introduction, three chapters, conclusion, bibliography and attachment.

In the introduction proved the relevance of the study, defined the purpose and objectives of the study, a subject of study, leading ideas and scientific innovation and other scientific information.

In the first chapter discussed **Fundamentals of ancient Turkic integration** in the history of Kazakh song defined conditions that influenced the formation of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry, analyzed opinions on this subject, starting with the first stages of the formation of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry to modern Kazakh poetry, proven examples.

In the second chapter, «**Scientific and methodological foundations of teaching ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry**» made an analysis of the scientific and methodological foundations of teaching the ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry. Defined and systematized philosophical, pedagogical and psychological foundations of the study of ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry.

In the third chapter of the «**Methodical system of teaching the ancient Turkic motifs in the Kazakh poetry**» set out the content and methodology of the course «Ancient Turkic motif in the Kazakh poetry», given the way of their used. The results achieved in the course of the study, were decorated by tables and special diagrams.

In the **Conclusion** summed up the thoughts and opinions, views systematized according to the study, and given the scientific advices.